

se da mnogim riječima navaljuje <Aristotel> na njega ili radije na *typosim*¹⁸ – oblikovanje koje nastaje u zraku, premda je Demokrit držao da to oblikovanje nije ništa drugo, nego ona vrsta, ne Aristotelova (o njoj Aristotel nije ništa pisao), nego Aleksandrova.

Svjedoci za Demokrita su Plutarh i Aetije koji složno pišu 5
ovako: »Demokrit i Epikur smatrali su da ono vidljivo nastaje nadolaskom sličica.«¹⁹ Te sličice ne znače drugo, nego one vrste [306] za koje Aleksandar tvrdi da kroz prozirni medij dolaze u oči. No, ono što Aristotel dodaje: »Besmisleno je također da mu nije palo na pamet dvojiti <o tome> zašto samo oko vidi, a od 10
drugih <organa> u kojima se pojavljuju sličice, nijedan«, pokazuje više izrugivača, nego filozofa. Ono što kaže u 4. poglavlju: »Demokrit i vrlo mnogi filozofi prirode, koji god govore o osjetilu, čine nešto posve besmisleno; sve, naime, osjetilno proglašavaju dodirljivim.« To nikako ne govori njegov učenik Teofrast 15
koji u onoj knjižici koju smo spomenuli, stručno uzima mišljenja starih o osjetilnosti, da bi ih ocijenio: Parmenida, Empedokla, Heraklita, Anaksagore, Alkmeona, Klidema (kojega se Aristotel nikada nije sjetio)²⁰, Diogena, Demokrita i Platona, i ništa takvog nije napisao, bilo o njima svima, bilo o Demokritu. 20

A i da je to i napisao, da je i istinito da su oni bili tog mišljenja, bi li to bila pogreška? O predmetima dodira, o okusima Aristotel priznaje da se zamjećuju dodirom. A mirisi, zvukovi? Nije li nužno, ako treba slijediti osjet, da zrak njima potaknut ili

¹⁸ I u latinskom citatu je transliterirano.

¹⁹ Usp. osim Pseudoputarha također AĒT. DOXOGR. De placit. reliqu. 403.2 – 4 Λεύκιππος Δημόκριτος Ἐπίκουρος κατὰ εἰδώλων εἰσκρισιν οἴονται τὸ ὀρατικὸν συμβαίνειν πάθος.

²⁰ Nije točno da ga se nije sjetio. Usp. ARIST. Mete. 370a.10 – 12 εἰσὶ δέ τινες οἱ τὴν ἀστραπήν, ὥσπερ καὶ Κλειδήμος, οὐκ εἶναί φασιν ἀλλὰ φαίνεσθαι.